

PROVINCIALE STATEN
VAN OVERIJSSSEL

Reg.nr.

Dat. ontv.: 11 MEI 2022

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2

Postbus 10078

8000 GB Zwolle

Telefoon 038 499 88 99

Fax 088 118 86 71

overijssel.nl

postbus@overijssel.nl

Provinciale Staten van Overijssel

KvK 51048329

IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij

Mw. R. Knippels

Telefoon 038 499 85 36

R.Knippels@overijssel.nl

Datum

10.05.2022

Kenmerk

2022/0060748

Onderwerp: Rekenkamer Rapport "De cirkel rond krijgen"

Toezending aan Provinciale Staten met oogmerk:

ter informatie

anders, en wel:

Bijlage 1

Infographic Circulaire Inkoop (bijgevoegd)

Bijlage 2

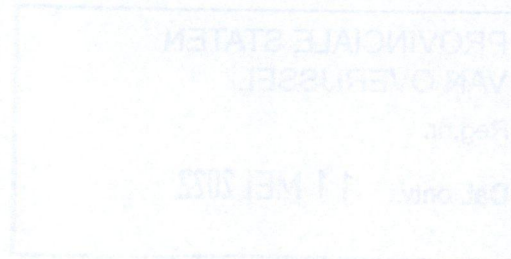
Flyer Infra Future labs Overijssel

U heeft in maart 2021 de aanbevelingen uit het Rekenkamer rapport "de cirkel rondkrijgen" over circulaire inkoop overgenomen en ons verzocht om hier uitvoering aan te geven. Daarnaast heeft u gevraagd om u in maart 2022 te informeren over de voortgang van de implementatie van de aanbevelingen. Met deze brief brengen wij u op de hoogte.

We hebben het afgelopen jaar goede voortgang geboekt en concrete stappen ondernomen om bij inkoop en aanbestedingen van producten de circulaire effecten aan de voorkant mee te nemen. De bijgevoegde *infographic* geeft een goed beeld van de productcategorieën en van het volume aan bestedingen waarbij circulariteit aan de voorkant meegewogen wordt bij het inkoopproces in de periode 2021 en 2022. We maken daarbij gebruik van de SDG's (Sustainable Development Goals). En van de zogenaamde R-ladder om inschrijvers op aanbestedingen te bevragen hoe zij het gebruik van (fossiele) grondstoffen voorkomen of andere grondstoffen gebruiken (biobased); grondstoffen langer in gebruik houden en hoogwaardige recycling of restitutie mogelijk is. Circulaire inkoop draagt daarmee in positieve zin bij aan de effecten van grondstoffengebruik op klimaat (met name CO₂-reductie), milieuvuiling, biodiversiteit en leveringszekerheid. U ziet in de infographic terug dat infra, mobiliteit en natuurontwikkeling de grootste inkoopvolumes zijn voor de provincie en we daar met circulair inkopen het meeste effect hebben. Voor de periode 2021 en 2022 komen we uit op 38% van ons jaarlijkse inkoopvolume waarbij circulariteit meeweegt.

11 MEI 2022

Implementatie aanbevelingen

Hieronder vindt u de voortgang per aanbeveling.

1. Pas de in het beleid voorgeschreven Aanpak Duurzaam GWW consequent toe in aanbesteding voor projecten in de grond-, weg- en waterbouw.

We passen duurzame besluitvorming toe in alle projectfasen: de Omgevingswijzer in de verkenningsfase, het Ambitieweb in de planfase, DuboCalc in toenemende mate in de ontwerp- en aanbestedingsfase en tenslotte is ook de CO₂-prestatieladder vast onderdeel van alle contracten. Van de laatste projecten die aanbesteed zijn, was MilieuKostenIndicator (MKI) onderdeel. De MKI voegt alle relevante milieueffecten samen in één enkele score van milieukosten die de milieuschaduwkosten van een product of project aantoonst. Een Dubocalc-berekening wordt onderdeel van de uitvraag aan de ingenieursbureaus die nieuwe contracten voorbereiden. De Green Deal Duurzaam GWW is per 1 juli 2021 niet meer van toepassing en is vervangen door het Manifest Duurzaam GWW2030. RWS, alle provincies en waterschappen staan achter het Manifest en werken hierin samen. Het Manifest zet in op nauwe samenwerking tussen overheden en de markt om de benodigde versnelling mogelijk te maken.

2. Maak duidelijk waaruit de percentages voor circulair inkopen en grondstoffenreductie zijn opgebouwd.

Zie bijlage 1 Infographic . In de periode 2021/2022 is 38% van ons inkoopvolume circulair aanbesteed.

3. Kom met een voorstel om meetbare (tussen)doelen vast te stellen voor de reductie van het grondstoffengebruik door middel van circulair inkopen, zoals die op het terrein van infrastructuur al wel zijn geformuleerd.

Zie bijlage 1 Infographic. Waar mogelijk staat per productgroep beschreven welke (tussen)doelen we nastreven.

We constateren dat we op de goede weg zijn in onze voorbeeldfunctie en zien kansen om dit jaar een aantal stappen te maken. Dat doen we langs twee sporen, namelijk allereerst met een interne verkenning naar hoe we circulaire inkoop nog beter kunnen monitoren, borgen en faciliteren. Deze verkenning start in april '22. We nemen circulair inkoop als aspect mee van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI). Het Nationaal Plan MVI 2021-2025 met bijbehorend instrumentarium willen daarvoor benutten. Het ander spoor loopt via het landelijke en regionale monitoring systeem voor Circulaire Economie. Samen met het ministerie van IenW en PBL werken provincies, waterschappen en gemeenten aan dit monitoringsysteem, streven is om eind dit jaar het systeem opgezet te hebben. Op regioniveau krijgen we dan inzicht in Directe Materialen Input (DMI), potentie van sluiten van kringlopen op regionale schaal, strategische autonomie en milieu-impact. Dit geeft handelingsperspectief waar we in (Overijssel) op in moeten zetten om naar grondstoffenreductie te streven met het CE-programma en met circulair inkopen.

4a. Breng met behulp van kennisdeling en samenwerking met andere overheden en organisaties de financiële kosten en baten van circulair inkopen in beeld en informeer PS hierover.

We nemen deel aan diverse Buyer Groups binnen PIANOo (landelijk expertise centrum voor (circulair) inkoop), die inmiddels een marktvisie en inkoopstrategie heeft opgeleverd, en een handreiking hoe in contracten duurzamer inkopen van asfalt handen en voeten te geven. Binnen het programma De Circulaire Weg en de pilot op de N739 wordt in het bijzonder gekeken naar nieuwe verdienmodellen. In 2022 hopen we daar meer zicht op te krijgen.

In 2021 hebben we samen met medeoverheden, markt en onderwijs het regionaal platform Infra Futurelabs opgestart waarin we samenwerken op verschillende circulaire thema's. Met als doel kennis te delen en het bereiken van de circulaire en CO₂-reductiedoelstellingen te versnellen. (zie bijlage 2)

We zijn initiatiefnemer om samen met alle Overijsselse gemeenten en vele regionale bedrijven binnen de Gebruikersvereniging "BouwCirculair" circulaire kennis te delen en te zorgen dat kennis praktisch toepasbaar wordt gemaakt. We maken gebruik van het RvO dat veel kennis verzamelt en deelt over financiële kosten en baten van circulair bouwen. We werken samen met de landelijke Citydeal Circulair en Conceptueel Bouwen en zetten in op opschaling van circulair en geïndustrialiseerd bouwen, want door massa te maken worden circulaire concepten steeds meer concurrerend ten opzichte van lineaire bouwmethoden. Dat vraagt circulair opdrachtgeverschap van partners zoals gemeenten en woningcorporaties bij gebiedsontwikkeling en woningbouw.

In Regio Zwolle en Regio Twente zijn werkplaatsen voor circulair inkoop & aanbesteden opgericht. Periodiek komen overheden en partners bij elkaar om met elkaar kennis en kunde over concrete inkoop opdrachten te delen.

Launching Customership publiceert periodiek een online magazine met bevindingen en uitvragen.

4b. Gebruik de kennis over de financiële kosten en baten van circulaire maatregelen en de naderende vervangingspiek bij infrastructuur om, zo nodig, met een voorstel te komen om voldoende aanvullende financiële middelen beschikbaar te stellen voor het circulair aanbesteden van infrastructurele werken.

We zien plussen en minnen voor circulariteitskosten als we kijken naar de kosten gedurende de levensduur van het beheerobject/asset. Door beter inzicht in ons areaal kunnen wij onze werkzaamheden beter plannen: refuse = lagere kosten. Door levensduur verlengende maatregelen kunnen wij onze werkzaamheden uitstellen: repair = lagere kosten. Door afweging van prestaties, risico's, en kosten over de levenscyclus kiezen we voor de laagste levensduurkosten en milieu-impact: rethink = lagere kosten. Innovatie hergebruik/biobased materiaal: rethink/reuse/refurbish/recycle. Dit betekent in de praktijk op korte termijn hogere kosten, en op langere termijn gelijkblijvend (uitgaande van schaarser wordende primaire grondstoffen, aangescherpte milieueisen, opschaling door technologische ontwikkeling).

Van het Beheerplan Infrastructurele Kapitaalgoederen 2024-2027, dat in 2022 aan u wordt voorgelegd zal circulariteit integraal onderdeel zijn.

5. Start met het systematisch bijhouden van resultaten en effecten van het circulair inkopen.

We verwachten begin Q2 een werkend format te hebben voor een Uitgavenanalyse en daarmee managementinformatie waarmee we ons (circulair) inkoopbeleid kunnen monitoren, toetsen en verbeteren. In 2021 is het contractbeheer verbeterd zodat we kunnen rapporteren over de verschillende Kritieke Prestatie Indicatoren (KPI's) voor MVI die in het contract opgenomen zijn.

6. Informeer PS jaarlijks over de voortgang van de realisatie van de provinciale doelstellingen voor circulair inkopen en de resultaten en effecten van circulair inkopen in relatie tot de tussendoelen voor circulair inkopen, alsook de eventuele financiële consequenties hiervan (zie ook aanbeveling 4).

Zie bijlage 1 Infographic

In het actieplan MVI 2018 -2020 hebben we als doelstelling 10% circulaire inkoop opgenomen. Voor de periode 2021/22 komen we uit op 38%, onder andere vanwege de (eenmalige) herinrichting van de vleugel en de bus concessie. Jaarlijks willen we aan de hand van de aanbestedingskalender vaststellen welke doelstelling voor circulair inkoop we kunnen halen voor de betreffende periode als onderdeel van onze doelstellingen voor MVI. (Zie ook antwoord 3).

Voortgang per productcategorie

Kantoorfaciliteiten en diensten

Vanaf 2021 gebruik van een Balanced Scorecard (BSC) en hierop leveranciers jaarlijks monitoren. Per dienst of product bepalen we welke SDG's wij kunnen uitvragen bij inschrijvers op aanbestedingen. Als het in de keten van product of dienstverlening past, dan is het SDG 12 (duurzame consumptie en productie) die wij gebruiken om circulariteit te duiden. Het is ons doel om vanaf 2022 en verder drie SDG's uit te vragen.

Automatisering/ICT

Alle apparaten (telefonie, laptops) worden ingezameld en door een erkend bedrijf ingezet voor hergebruik, refurbishen of recyclen. De markt voor duurzame alternatieven voor laptops, telefonie is beperkt, met hogere aanschafkosten en lastig in te passen met onze huidige ondersteuningssystemen. Bij aanbesteding voeren we eerst een marktverkenning uit.

Kantoorgebouwen

Bij inkoop voor herinrichting van onze gebouwen zetten we vanaf '21 zoveel mogelijk in op hoogwaardig hergebruik en vermijden van het kopen van nieuwe spullen. Bij sloop en sanering zetten we in op zo hoogwaardig hergebruik van materialen.

Energie

Bestaande verlichting is omgebouwd naar LED, in plaats van vervangen door nieuwe LED-verlichting. Hergebruik van lichtarmaturen gebeurt via WeCycle, een demontage bedrijf waar wij mee samen werken. We halen de doelstelling om in 2030 onze gebouwen energieneutraal te hebben.

Natuur en Milieu

In de uitvoeringsprojecten van de eenheid NM is de Aanpak Duurzaam GWW geïmplementeerd. We passen vanaf 2021 de CO₂-prestatieladder toe bij de selectie van inschrijvers. Vanaf dezelfde periode passen we het Ambitieweb in de N2000 natuurherstelprojecten toe en stellen kanskaarten op om per project te bepalen welke maatregelen toegepast worden om het project te verduurzamen. In de natuurherstelprojecten lijkt de grootste winst voor het verminderen van uitstoot van CO₂ te behalen bij (grond)transport of bij het vastleggen ervan in veen(weide)gebieden. Bij projecten met grondverzet of afvoer van materiaalstromen sturen we op een gesloten balans. Vrijgekomen grond/materialen wordt ook weer in hetzelfde gebied verwerkt of hergebruikt of op een meer circulaire wijze afgezet (hoger op de R-ladder). Deze aanpak zetten we voort. Vanaf begin 2022 beschrijven we bij een inrichtingsplan de klimaatimpact kwantitatief (periode van uitvoering + langetermijneffect).

Grond-, weg-en waterbouw

We stellen in '22 een 0-meting op (peiljaar 2020) en een meetmethodiek om reductie in grondstofgebruik en CO₂-reductie te meten (material flow analysis en CO₂-footprint). Van de gebruikte materialen voor uitgevoerde projecten in 2020 is het aandeel gerecycled materiaal 33%. We kopen asfalt duurzamer in op basis van adviezen Buyergroup Duurzame Wegverharding (PIANOo). Vanaf december '21 zetten we bij contracten de CO₂-prestatieladder op trede 5 (inzicht in reductie CO₂ in de hele keten). We berekenen kosten totale levensduur van infra, met gebruik van de R-ladder.

Transport en Vervoer

Zero-emissie bus concessie: Eerste in Europa met volledig elektrische busvervoer+ recyclebare batterijen. In totaal wordt er ongeveer 110 TJ aan diesel vermeden met de overgang naar elektrische bussen in IJsselVecht. Dit is ongeveer 1% van het totale energieverbruik voor wegverkeer in IJsselVecht. Bedrijfswagens, dienstauto's en dienstfietsen rijden volledig elektrisch.

Innovatie gericht inkopen (Launching Customership)

In 2021 en 2022 lopen drie vraagstukken waarbij de markt nog een klein zetje nodig heeft om tot een passende circulaire oplossing te komen:

1. **Duspot**: een online marktplaats voor hergebruik van bouw materiaal. Inkoop door WK.
2. **StoredEnergy**: hergebruik van deelscooter-batterijen als huisbatterij om het elektriciteitsnet te ontlasten.
3. Modulaire circulaire brug: bruggen modulair bouwen uit gestandaardiseerde 'lego-blokken', waardoor o.a. hergebruik van elementen mogelijk wordt. Lopend project met WK, in samenwerking met Provincie Noord Holland.

We werken hierin samen met andere partijen zoals gemeenten, woningcorporaties en andere overheden. Want om echt impact te bereiken is schaalvergroting nodig, en die bereik je alleen door samenwerking. We organiseren dialogen, zorgen voor bewustwording en maken een afwegingskader voor beleidseenheden om vraagstukken waarvoor innovatieve oplossingen nodig zijn helder te krijgen.

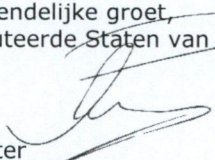

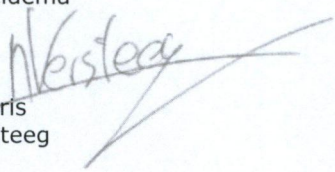
7. Zorg ervoor dat (pilot)projecten worden geëvalueerd en kennis over circulariteit binnen de organisatie behouden blijft.

Zie antwoord bij aanbeveling 3.

8. Geef een jaar na de behandeling van dit rapport (maart 2022) inzicht aan PS over de implementatie van de aanbevelingen.

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter
A.P. Heidema

secretaris
N. Versteeg

Circulair Inkopen (CI) Provincie Overijssel

Kantoorfaciliteiten en diensten

Bedrijfskleding: van gerecyclede stof en minimaal verspilling in maakproces.
Afvalverwerking: reductie in en hergebruik van afvalstromen.
Catering: lokaal, 30% biologisch, geen plastic verpakkingen, voedselverspilling laag.
Koude-warme dranken: circulair ontwerp automaten / hergebruik koffiedrap en fairtrade koffie/thee.

Vanaf '21 gebruik balanced scorecard (BSC) en monitoring leveranciers. Per dienst of product bepalen van SDG's, o.a SDG 12 (duurzame consumptie en productie). Vanaf '22 en verder drie SDG's uit te vragen.

Energie

Verlichting omgebouwd naar LED ipv vervangen door nieuwe LED verlichting of via WeCycle naar een demontage bedrijf LightRec voor verlichtingsarmaturen.
 We halen de doelstelling om in 2030 de gebouwen energieneutraal te hebben.

Automatisering en ICT

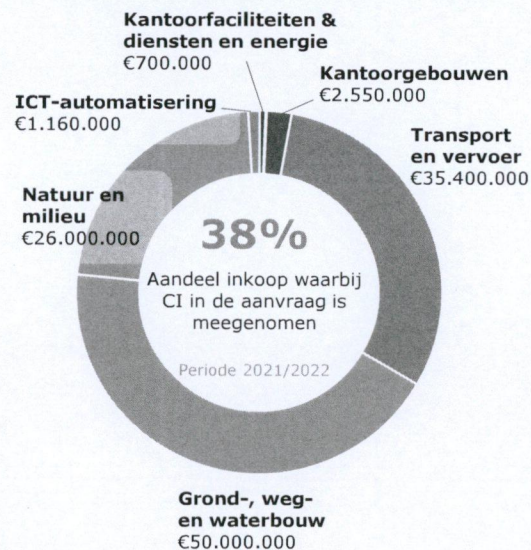
Alle apparaten (telefonie, laptops) ingezameld en door erkend bedrijf ingezet voor hergebruik, gere refurbished of gerecycled.

Natuur en Milieu

Gebruik CO2 prestatieladder bij de selectie van inschrijvers.
Definiëren ambitie duurzaamheid / CI en maatregelen bij natuurherstelprojecten. Inzetten op **gesloten grondbalans** in het gebied.
Klimaatimpact bij natuur herstelplannen vastleggen ('22).
 Materieel inzet met lage CO2 hoge score opnemen als **EMVI criterium** ('23).

Circulair Inkopen (CI) is een onderdeel van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI). Met MVI draagt Overijssel bij aan het halen van maatschappelijke doelen, zoals de energietransitie (klimaatneutraal inkopen), banen voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt (Social Return) en, via circulair inkopen, aan de transitie naar een Circulaire Economie (CE): een economie waar reeds bestaande producten en diensten zo lang mogelijk in gebruik blijven en niet-hernieuwbare grondstoffen zo min mogelijk gebruikt. Voor het meten van mate van circulariteit gebruiken we de zgn "R-ladder" en de SDG's (zie links)

Kantoorgebouwen

Verbouwing vleugel 4e en 5e verdieping: Circulaire kwaliteitseisen maximaal meegenomen. Vloer/plafond/deuren en kozijnen: gere refurbished, hoogwaardig hergebruik, minimaal weggooid en maximaal benutten wat we hebben. Meubilair: gere refurbished.
Herinrichting kantoor: meubilair gere refurbished.
PD-grondzaken: sloop- en sanering van in bezit gekregen (agrarische) gebouwen zo hoogwaardig mogelijk hergebruik.

Transport en vervoer

Zero-emissie bus concessie: 1^e in Europa met volledig elektrische bus- vervoer + recyclebare batterijen. In totaal wordt er ongeveer 110 TJ aan diesel vermeden met de overgang naar elektrische bussen in IJsselVecht. Dit is ongeveer 1% van het totale energieverbruik voor wegverkeer in IJsselVecht.
Bedrijfswagens en dienstvoertuigen: volledig elektrisch of hybride. Diesel en benzine uitfaseren.
Elektrische dienstvoertuigen

Grond-, weg- en waterbouw

Opstellen van de 0-meting (peiljaar 2020) en een **meetmethodiek** om reductie in grondstof gebruik en CO2-reductie te meten. Van de gebruikte materialen voor uitgevoerde projecten in 2020 is het aandeel gerecycled materiaal 33%.
Asfalt duurzamer inkopen op basis van adviezen Buyergroup Duurzame Wegverharding (PIANOo). **Inzet CO2-prestatieladder** en berekenen **kosten totale levensduur** van infra met gebruik van de **R-ladder**.

Infra Futurelabs Overijssel Samen krijgen we de cirkel rond!

Een circulair systeem voor onze infrastructuur en openbare ruimte. Dat is ons doel!

Meer info over het programma
Infra Futurelabs? →

Door kennis en kunde van overheden, ondernemers en onderwijsinstellingen samen te brengen, is het mogelijk om de transitie naar een circulaire economie te versnellen. Samen werken we aan een concrete en adequate strategie door op provinciaal niveau circulaire initiatieven te ontplooiën.

- Samenwerken, kennis delen, experimenteren en innoveren -

Ons Doel

Ons doel voor eind 2023:

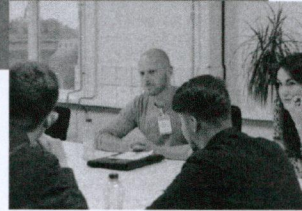
- Ontwikkelen van een circulaire tool voor overheden, ondernemers en onderwijsinstellingen.
- Oprichten van een community die in staat is om samen de stappen te zetten naar de doelstellingen van 2030 en 2050

Wat doen we?

We werken vanuit tweetal invalshoeken, met als rode draad de samenwerking met de drie O's: overheden, ondernemers en onderwijsinstellingen

1. de Futurelabs
2. de Community of Practice (CoP).

Community of Practice

In de Community of Practice (CoP) komen overheden en ondernemers samen om kennis en ervaring te delen en te ontwikkelen. Kennis om een duurzame en circulaire aanpak in de praktijk te brengen. De ontwikkelingen in de Futurelabs worden hier in de praktijk gebracht en getest. Concrete projecten staan hier centraal.

Overheden voeren met marktpartijen het project zelf uit. Binnen de CoP delen zij de kennis en ervaringen, maar zoeken hier ook de verbinding met andere deelnemers van de CoP.

De CoP laat hierdoor andere overheden zien wat er allemaal mogelijk is. Dit moet als katalysator gaan dienen om de gehele provincie een duurzame aanpak te laten kiezen

Meer info & samenwerken? →

Futurelabs

Een Futurelab is een werkplaats waarin we samen werken, experimenteren en innoveren. Dé plek waar ambitieuze oplossingen bedacht en uitgewerkt worden.

Belangrijk onderdeel van de Futurelabs is de samenwerking met de werknemers van de toekomst. We zetten studenten samen met ondernemers aan het werk aan concrete projecten. De inzichten die hier worden opgedaan zijn input voor de toolbox.

Bekijk hier de lopende onderzoeksopdrachten.

Meer info & samenwerken? →

- Samenwerken, kennis delen, experimenteren en innoveren -

Zes keer per jaar komt de CoP bijeen. Graag zien we nieuwe opdrachtgevers en opdrachtnemers bij elkaar komen om van elkaar te leren, doe je met ons mee?

Op de website www.infracfuturelabs.nl zijn de deelnemende projecten te vinden en de data voor komende bijeenkomsten.

Toolbox

In de transitie naar een Circulaire Economie zien we heel veel initiatieven, tools en producten ontstaan. Gaandeweg het programma Infra Futurelabs Overijssel worden bestaande en nieuwe tools aan deze thema's toegevoegd. In de Futurelabs verzamelen we deze tools en in de Community of Practice worden deze tools getest en uiteindelijk ook toegepast in de praktijk.

Neem een kijkje in onze toolbox →

Meer informatie?

Neem contact op met Jan Wienk (programmamanager Infra Futurelabs) of Sophie Kouijzer van Stichting Pioneering.

Jan Wienk:
j.wienk@pioneering.nl (06-53599943)

Sophie Kouijzer:
s.kouijzer@pioneering.nl
(06-48897839)

Nieuwsbrief

Infra Futurelabs Overijssel stuurt nieuwsbrieven met daarin de laatste ontwikkelingen en komende activiteiten.

Aanmelden nieuwsbrief & activiteiten? →

Initiatiefnemers van het programma zijn de provincie Overijssel, Bouwend Nederland en Stichting Pioneering.

